

Ο πονόδοντος είχε αρχίσει χωρίς καμιά προειδοποίηση, σαν πραξικόπημα, στη μέση του ύπνου. Τον συνόδευε μια υπόκοφη φωνή στο πίσω μέρος του κρανίου μου που επαναλάμβανε ρυθμικά: "Ιωσήφ, τάκανες μούσκεμα". Ήταν αδύνατο να κοιμηθώ άλλο. Δίπλα μου η Άννα ροχάλιζε ελαφρά. Σηκώθηκα προσεκτικά, πήγα στην κουζίνα και πήρα δυό ασπιρίνες. Ήταν τρεις παρά τέταρτο. Τα δόντια μου κτυπούσαν μανιασμένα. Εφτιαξα ένα τσάι και κάθισα στο τραπέζι. Δεν θ'ανάψω τσιγάρο, είπα, το αναθεματισμένο τόκοψα πρίν ένα μήνα. Η κούτα των Ροθμανς ωστόσο που μούχε φέρει ο κουμπάρος ο Ντίνος απ' το ταξίδι του με φλέρταρε απο πάνω στο ψυγείο. "Πάρε κουμπаре, να τάχεις για κάθε ενδεχόμενο. Οποιος κόψει το τσιγάρο γίνεται τρακαδόρος πρώτης. Σέρω απο πρώτο χέρι." Η φωνή στο πίσω μέρος του κρανίου μου ξανάρχισε, πió σαρκαστική: "Ιωσήφ, τάκανες μούσκεμα". Ο πονόδοντος με τρέλαινε. Θυμηθηκα το παυσίπονο του παππού Θωδωρή, τη ρακή. Είχε φέρει ένα μπουκάλι η Άννα απ' το χωριό, που να τόχει άραγε; Πώς τα καταφέρνουν οι γυναίκες και βρίσκουν άκρη με όλα αυτά τα σακουλάκια, τα κουτιά, τα βαζάκια και τα...ωχ ένα μπουκάλι έπεσε κι έγινε θρύψαλα. Ευτυχώς ήταν άδειο. Άδειο...έ, όχι δά. Ένα γλοιώδες υγρο μουςκεψε τις παντόφλες μου. Δεν το πιστεύω! Λάδι! Αχ, βρε Άννα, βρήκες το μέρος να το βάλεις! Τώρα πως καθαρίζεται το λάδι απ' τις παντούφλες, την πυτζάμα, το πάτωμα... Ωχ, το δόντι μου. "Ιωσήφ, τάκανες μούσκεμα"!

-Ιωσήφ, τί συμβαίνει; Καπνίζεις πάλι; Και τι είναι όλα αυτά"; Η Άννα ορθια στη μέση της κουζίνας ομοια με την αναστατωμένη μου συνείδηση.

Τώρα που τα τοποθετώ ξανά στη μνήμη μου, η πρώτη εκείνη εμφάνιση του συνδρόμου πονόδοντος-φωνή στο πίσω μέρος του κρανίου είχε γίνει λίγο πρίν απο την Επαρχιακή Συνδιάσκεψη του Κόμματος. Με είχε καλέσει ο Γραμματέας και μούχε πεί." Ιωσήφ, είσαι έμμισθος στό Κόμμα εδώ και πέντε χρόνια και στο διάστημα αυτό δέν έδωσες καμιά αφορμή για παράπονο. Έτσι είπαμε πως μπορείς πιά να εκλεγείς μέλος της Επαρχιακής Επιτροπής. Η Τιμή είναι μεγάλη, καταλαβαίνεις όμως ότι τώρα οι ευθύνες σου πολλαπλασιάζονται. Αμεμπτη συμπεριφορά, αφοσίωση, πίστη, ενθουσιασμός και προπαντός πειθαρχία στο Κόμμα και στις αρχές του. Δεν έχεις προσωπική ζωή, δεν έχεις προσωπικά συμφέροντα. Όλα υποτάσσονται στο συμφέρον του Κόμματος." Μάλιστα", ψέλλισα εγώ κι αμέσως άρχισε η σουβλιά στο δόντι. Η φωνή στο πίσω μέρος του κρανίου δεν είχε βρεί την ευκαιρία να ξεπηδήσει γιατί ο Γραμματέας μιλούσε ακόμη. Αργότερα όμως η φωνή με προειδοποίησε: "Ιωσήφ μπήκες σε μεγάλους μπελάδες". Στο αυτοκίνητο, όπως έπαιρνα τον Γραμματέα στο σπίτι του εκείνος είπε:

-Ε, συγχαρητήρια, Ιωσήφ, αρχίζει τώρα για σένα η μεγάλη πορεία προς τα πάνω.

-Ευχαριστώ σύντροφε, αλλά δεν είμαι σίγουρος άν έπρεπε να δεχθώ... Σέρετε, οι ευθύνες... είμαι άνθρωπος που δεν αντέχει τις ευθύνες.

-Τι είπες, Ιωσήφ; Δεν το πιστεύω. Σέρεις πόσα απλά μέλη του

Κόμματος μας ονειρεύονται να γίνουν μέλη της Επαρχιακής Επιτροπής; Θα προσποιηθώ ότι δεν άκουσα αυτή την κουβέντα. Θα την ξεχάσουμε κι'οι δύο. Στρίψε αριστερά, θα πάρουμε την γυναίκα μου απο μια φιλενάδα της.

Τό ίδιο εκείνο βράδυ έγινε η σκηνή που σας περιέγραψα, με τον πονόδοντο, τα Ρόθμανς και το λάδι.

Ο οδοντογιατρός κούνησε το κεφάλι του, πήρε την τανάλια κι'έβγαλε χωρίς δεύτερη κουβέντα το δόντι για να μην μολυνθούν και τα υπόλοιπα. Εκ των υστέρων το δόντι ήταν γερό αλλά ευτυχώς δεν μου στοίχισε τίποτα. Ο οδοντογιατρός ήταν του ιατρείου του Κόμματος.

Η Άννα δέχτηκε την υποψηφιότητα μου στην Επαρχιακή Επιτροπή με την συνηθισμένη γυναικεία της πρακτικότητα: "Αυτό σημαίνει πως θα πάρεις και καμιά αύξηση;". "Όχι βέβαια, είπα εγώ, η θέση είναι καθαρά τιμητική, δεν μας φτάνει που είμαι έμμισθος του Κόμματος." "Θα βρώ εγω μια δουλειά, αλλιώς δεν τα βγάζουμε πέρα. Ο μπακάλης δεν μου κάνει άλλο βερεσέ", είπε κοφτά η Άννα. "Και τα παιδιά;" "Θα τα στείλουμε στο νηπιαγωγείο".

Το μικρό ήταν ενός χρόνου και το μεγάλο τριών. Η Άννα βρήκε δουλειά σ'ένα φαρμακείο (κι'αυτό περιουσία του Κόμματος). Εγώ δεν ήθελα με κανένα τρόπο να ζητήσω και δεύτερη δουλειά απ'το Κομμα. Θα προτιμούσα νάβρισκε η Άννα κάτι άλλο. Ο Γραμματέας ωστόσο με μάλωσε. "Δεν ντρέπεσαι, αν δεν βοηθήσουμε τους δικούς μας ποιόν θα βοηθήσουμε" και τα ρέστα. Ο μισθός της Άννας μας εφτανε για το νηπιαγωγείο, τον παιδικό σταθμό και το λεωφορείο της. Περίσσευαν κάτι ψιλά για το ρεύμα. Δούλευε όμως υπερωρίες τα Σαββατοκύριακα κι έπαιρνε κάτι έξτρα. Τώρα το ρίξαμε στο σάντουιτς και στις κοτόσουπες. Δεν είχε καιρό για μαγείρεμα. Τις νύχτες που γύριζα απο τις συνεδριάσεις την έβρισκα να κάνει μπουγάδα ή να σιδερώνει. Που διάθεση για θέματα...κρεβατιού. Τέλος πάντων, αυτό είναι άλλο θέμα.

Σαν έμμισθος του Κόμματος είχα ανάμεσα στα καθήκοντα μου και τα ψώνια του Γραμματέα κάθε Σάββατο πρωί. Αυτό εμένα με βόλευε γιατί μπορούσα να πάρω και μερικά φρούτα για το σπίτι. Ο μανάβης μου φύλαγε κάτι κτυπημένα μήλα και γινωμένες ντομάτες στη μισή τιμή. Η Άννα που ποτέ δεν φχαριστιέται με τίποτα έλεγε πως δήθεν τάχε για πέταμα. Ο μανάβης είναι καλός κομματικός. Στέλλει που και που κάνα κιλο πορτοκάλια στον Γραμματέα τζάμπα. Δίνει επίσης και γερή συνδρομή στο Κόμμα.

Ολα πήγαιναν ομαλά (εκτός βέβαια απ'το θέμα του κρεβατιου) μέχρι το περασμένο Σάββατο που πήγα στον μανάβη. Ο Γραμματέας μούχε πεί. "Ιωσήφ, μιας και θα πάρεις φασολάκι φρέσκο αντί νάρθεις στο γραφείο δεν το παίρνεις κατ'ευθείαν σπίτι να το καθαρίσει η κυρία Ευτέρπη;" Πήγα εγώ στο μανάβη, πήρα τα φρούτα και το φασολάκι και γραμμη για το σπίτι του Γραμματέα. Κτύπησα, ξανακτύπησα, τέλος άνοιξε η κυρία Ευτέρπη με τη ρόμπα. Πήρε τα φρούτα χωρίς να μ'αφήσει να μπώ. Χαίρετε, λέω εγώ, κάνω να φύγω και βλέπω στον καθρέφτη του χώλ ένα τύπο με μουστάκι και με σώβρακο. Αμέσως ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι μου. Την ίδια στιγμή μια σουβλιά στο δόντι μου και η φωνή στο πίσω μέρος του κρανίου. "Ιωσήφ σκάσε". Μπήκα στο αυτοκίνητο και δεν μπορούσα να πάρω μπρός. Το θεώρησα προσωπική μου τιμή, προσβολή του

ίδιου του Κόμματος.

Κουβαλούσα μέσα μου αυτή την εικόνα μέρες ολόκληρες και δέν τολμούσα να την μοιραστή με κανένα. Κι όσο την σκεφτόμουνα τόσο έλεγα δέν είναι δυνατόν, λάθος θάκανα, καμία απ' αυτές τις φαντασιώσεις μου. Κι όσο έλεγα λάθος, τόσο ο πονόδοντος γινόταν πιο έντονος κι'η φωνή στο σβέρκο μου πιο διαπεραστική: "Ιωσήφ, είσαι κόπανος" Στην Άννα δεν είπα βέβαια ούτε λέξη. Είναι ένα απλό μέλος του Κόμματος, πως μπορούσα να της εμπιστευτώ ένα τέτοιο κομματικό μυστικό;

Στη συνεδρία της Ομάδας Επαγρύπνησης ο Γραμματέας τόνισε για άλλη μια φορά πως πρέπει να έχουμε ματια και αυτιά ανοικτά, όχι για τον εαυτο μας αλλά για το καλό του Κόμματος. "Όταν συμβαίνει κάτι σε ένα μέλος του Κόμματος, είναι σαν να συμβαίνει σ' εμάς τους ίδιους, τόνισε". Δεν μπορούσα να ησυχάσω. Τα βράδια έβλεπα επιάλτες με μουστάκια και σώβρακα. Ο πονόδοντος είχε γίνει ανυπόφορος. Πήγα στον οδοντογιάτρο. Εκείνος άρχισε την γνωστή θεωρία για το σάπιο που σκοτώνει τα διπλανά και πήρε στο χέρι την τανάλια. Εκλεισα τα μάτια και...σαν απο μηχανής θεός μούρθε η έμπνευση. "Θα γράψω ανώνυμο γράμμα", σκέφτηκα. Την ίδια στιγμή ο οδοντογιάτρος τράβηξε με δύναμη το δόντι. Γερό και πάλι αλλά ευτυχώς και πάλι δέν μου στοίχισε τίποτα. Βγήκα απ' το ιατρείο πανευτυχής, δαγκώνοντας σφικτά το ματωμένο βαμβάκι στο στόμα και πήγα κατευθείαν να συντάξω το γράμμα.

Όσοι νομίζουν ότι είναι εύκολο πράγμα να πείς σε ανώνυμο γράμμα στον Γραμματέα του Κόμματος ότι τον κερατώνει η γυναίκα του κάνουν φρικτό λάθος. Επιπλέον η φωνή στο σβέρκο μου δεν μ'άφηνε σε ησυχία. "Ιωσήφ, είσα μ.....ς". Ο πονοδοντος είχε προσωρινά σταματήσει μια και το στόμα μου ήταν ολόκληρο μουδιασμένο απο τις τρεις ενέσεις.

Αγαπητέ σύντροφε Γραμματέα,
Λαμβάνω την τιμή να σας πληροφορήσω ότι ένας με μουστάκι...
έ, όχι κι έτσι απότομα, ταμπλάς θα τούρθει του Γραμματέα.
Αγαπητέ σύντροφε.....,
Σύντροφε
Φίλε γραμματέα....
Η γυναίκα σας....
Συντροφε Γραμματέα, η γυναίκα σας σας απατά
Φιλε, ένας μουστάκιας είναι με τη γυναίκα σου όταν εσύ
είσαι στη δουλειά.

Το τελευταίο μου φάνηκε αρκετά καλό. Ούτε πολύ φιλικό, ούτε και πολύ ψυχρό. Καλίτερα το φίλε, απο το σύντροφε, για να μή βάλουμε κι υποψίες. Το αντέγραφα με κεφαλαία για να μή φαίνεται ο γραφικός μου χαρακτήρας, έβαλα το γράμμα σε φάκελλο και κόλλησα το γραμματόσημο. Όταν θα φτάσει το γράμμα στο γραφείο εγώ θα κάνω τον ανήξερο. Θα το παραδώσω μαζί με τ'άλλα όπως κάθε μέρα στον Γραμματέα.

Για πρώτη φορά εκείνο το βράδυ, θές οι ενέσεις, θές το ότι το πρόβλημα λύθηκε, κοιμήθηκα σαν αγγελούδι. Το πρωί μάλιστα δέν ξυπνούσα. Χρειάστηκε να μου γαργαλήσει η Άννα τις πατούσες των ποδιών μου για να σηκωθώ. Την ώρα όμως που ξυριζόμουνα, κι' απάνω

που είχα φτάσει στο μουστάκι η φωνή στο σβέρκο μου σφύριξε. "Ιωσήφ είσαι μουστάκιας" Η σουβλιά στο δόντι άρχισε πιο δυνατή. Κι έτσι όπως το χέρι μου περνούσε το ξυράφι δίνει μια χράπ και ξυρίζει το μισό μουστάκι. Υστερα απ' αυτό βέβαια έπρεπε να ξυρίσω και το άλλο μισό. Εμφανίστηκα στο γραφείο κι' όλοι έλεγαν πως κάτι μου λείπει. Ελεγα κι' εγω δεξιά αριστερά, τι μου λείπει, τί μου λείπει, το μουστάκι μου λείπει και γελούσαμε. Εκείνη τη ώρα μπήκε κατάχλωμος ο Γραμματέας με το γνωστό φάκελο στο χέρι. Δεν είπε τίποτα σε κανένα. Μας κοίταξε έναν ένα και μετά το βλέμμα του σταμάτησε σε μένα. Εγώ ήμουν βέβαια ο μόνος εκεί μέσα που ήξερα το περιεχόμενο εκείνου του άσπρου φακέλου. Κι όπως είμαι και λίγο ντροπαλός κατέβασα τα μάτια. Ο Γραμματέας με κοίταξε με άγριο βλέμμα και είπε:

-Συντροφε Ιωσήφ που είναι το μουστάκι σου:

-Το ξύρισα σήμερα το πρωί, σύντροφε Γραμματέα.

-Και γιατί το ξύρισες;

Εγώ δεν ήξερα τι ν' απαντήσω. Η σουβλιά στο δόντι μου προμηνούσε κάτι πολύ κακό. Κι η φωνή στο σβέρκο μίλησε αντί για μένα:

-Έτσι, για αλλαγή. Για να μὴν είμαι μουστάκιας.

Απο κείνη τη μέρα φαίνεται πως είχα γίνει ο στόχος της Επαγρύπνησης. Οπου πήγαινα νάσου μπροστά μου και κάποιον δήθεν τυχαία. Πιό έντονη γινόταν η παρακολούθηση τα Σάββατα όταν πήγαινα στο μανάβη. Πίσω απο τα κολοκύθια και τ' αγγούρια ξεπρόβαλαν κάτι γνωστές φάτσες. Κατάλαβα ότι είχε γίνει παρεξήγηση. Ο Γραμματέας με είχε πάρει για τον τύπο με το μουστάκι που τούλεγε το ανώνυμο γραμμα. Αστεία πράγματα, η κυρία Ευτέρπη τάχε τα χρονάκια της, θα μπορούσε νάναι και μαμά μου. Ηξερα ότι είμαι αθώς κι έτσι συμπεριφερόμουνα πολύ φυσικά.

Αυτό ήταν το μεγάλο μου λάθος. Γιατι όποιος συμπεριφέρεται φυσικά μπροστα στον Γραμματέα πάει να πεί πως είναι ή συγγενής, ή στενός του φίλος ή ανώτερος του, ας πουμε ο Γενικός Γραμματέας η ο Πρόεδρος του Κόμματος. Εγώ όμως δέν ήμουνα παρά μια μικρή βίδα στον τροχό του αυτοκινήτου του. Με ποιο δικαίωμα λοιπον συμπεριφερόμουν φυσικά;

Πέρασε καιρός και το πράγμα ξεχάστηκε. Τουλάχιστον έτσι νόμιζα εγώ, γιατί ούτε πονόδοντο είχα πιά ούτε φωνές στο πίσω μέρος του κεφαλιού. Βέβαια η οικειότητα που μου είχε δείξει στην αρχή ο Γραμματέας είχε κάνει φτερά αλλά δεν μπορω να πω πως ήταν κι απότομος μαζί μου. Είπα κι εγώ, μπορεί και νάκανα λάθος, ή μπορεί κι όλας εκείνος ο μουστάκιας με το σώβρακο νάναι κανένας συγγενής της κυρίας Ευτέρπης. Εξάλλου είχα αρκετά προβλήματα με την τρίτη εγκυμοσύνη της Αννας που ήρθε εντελώς αναπάντεχα. Τρία παιδια δεν θα χωρούσανε πια στο υπνοδωμάτιο μας, θάπρεπε να βρούμε μεγαλύτερο σπίτι. Τα μετρήσαμε απ' εδώ, τα μετρήσαμε απ' εκεί, δεν έφταναν τα λεφτά. Έτσι αποφάσισα να κάνω και μια δεύτερη δουλειά.

Ο Σάκης, πρωτοξάδελφος της Αννας έχει γραφείο ταξί. "Ελα μου λέει, Ιωσήφ, να κάνεις πού και που καμια νυχτερινή κούρσα τώρα πουναι καλοκαίρι κι' έχει τουρίστες, να βγάζεις τουλάχιστον τα τσιγάρα σου." Βέβαια δεν καπνίζω—που τέτοια πολυτέλεια, μόλις τελειωσαν τα Ρόθμανς του κουμπάρου μου τόκοψα πάλι— αλλά ο λόγος τόχει "να βγάζεις τα τσιγάρα σου". Πήγα. Ήταν εύκολη δουλειά μιά και οι

περισσότεροι τουρίστες ήθελαν να τους παίρνω απο το ξενοδοχείο τους στο κέντρο της πόλης και το αντίστροφο. Ένα βράδυ όμως τα βρήκα σκούρα. Θάταν γύρω στις δώδεκα τα μεσάνυχτα όταν ένας Αραβας με κελεμπία μπήκε απο το πολυτελές ξενοδοχείο Στάρ και μού ζήτησε να τον πάω σ'ένα δρομάκι που πρώτη φορά άκουγα. Ρώτησα δυό τρία περίπτερα και τελικά βρέθηκα κάπου κοντά στο σπίτι του Γραμματέα. Στριφογύρισα με το ταξί μερικές φορές το τετράγωνο αλλά αδύνατο να βρώ το δρομάκι εκείνο. Ο πελάτης είχε δυσανασχετίσει. Ήταν ήδη μία τό πρωί. Ήμουν κουρασμένος, πεινασμένος και νυσταγμένος οπότε βλέπω απέναντι μου κάτι προβολείς να με στραβώνουν. Για να πώ την αλήθεια τα βρήκα σκούρα. Μούφυγε αμέσως ο ύπνος. Ξεκίνησα το αμάξι κι'έφυγα ολοταχώς. Πήγα τον Σαουδάραβα στο ξενοδοχείο του χωρίς να πληρωθώ την κούρσα βέβαια, κι'εγώ ολόισια στο κρεβατάκι μου.

Την άλλη μέρα πρωί πρωί με κάλεσε στο γραφείο του ο Γραμματέας. Ήταν εκεί όλη η Γραμματεία.

-Περιμένουμε τον Υπεύθυνο της Επαγρύπνησης, μού είπε κοφτά. Θα γίνει δίκη.

-Δίκη; κάνω εγώ; και ποιός δικάζεται;

-Θα τα μάθεις όλα πολύ σύντομα.

Εκείνη τη στιγμή ξανάρχισε ο καταραμένος ο πονόδοντος και μαζί του κι'η φωνή στο πίσω μέρος του αυτιού μου.

-Ιωσήφ, ετοιμάσου να του δίνεις.

Οπως καταλαβαίνετε κατηγορούμενος ήταν η αφεντιά μου, γιατί είχα λείπει περάσει τέσσερεις φορές μέσα σ'ένα βράδυ απο το σπίτι του Γραμματέα, κουβαλώντας μαζί μου ένα ξένο κατάσκοπο. Η Επαγρύπνηση λείπει με παρακολουθεί εδώ και καιρό και έχει αδιάσπαστες αποδείξεις πως είμαι ένας ξεδιάντροπος χαφιάς, δίνω πληροφορίες στους εχθρούς του Κόμματος και πως από σήμερα όχι μόνο δεν είμαι πια μέλος της Επαρχιακής Επιτροπής αλλά απαλλάσομαι και απο τα καθήκοντα του εμμίσθου.

Βγήκα απο το γραφείο του Γραμματέα παραζαλισμένος. Το δόντι με πέθαινε αλλα βέβαια δεν μπορούσα να πάω πια στον οδοντογιάτρο του Κόμματος κι'ούτε είχα τα λεφτά για βίζιτα σε κανονικό οδοντογιάτρο. Εκεί που έφαχνα να βρώ λόγια να εξηγήσω στην Άννα το τί συνέβηκε τα βήματα μου με οδήγησαν προς τη θάλασσα. Κάθισα σ'ένα παγκάκι κρατώντας σφικτά το μάγουλο μου. Σε λίγο ήρθε και κάθισε δίπλα μου ένας γνωστός τύπος της πόλης, απ'αυτούς που τους λένε τρελούς.

-Είσαι μαραζωμένος; με ρωτά.

-Είμαι, μου φαίνεται;

-Έχεις πονόδοντο; ξαναρωτά.

-Έχω!

-Μια φορά κι'ένα καιρό είχα κι'εγώ. Αντί να βγάλεις το δόντι βγάλε το μαράζι απο πανω σου.

Ήταν η πιό σοφή συμβουλή που πήρα ποτέ απο άνθρωπο. Τώρα βέβαια έχουν περάσει κάπου δέκα χρόνια απο τότε. Εβγαλα το μαράζι, πήρα μια δουλειά, πήρα ύστερα δεύτερη τώρα είμαι ένας επιτυχημένος, θάλεγα ευκατάστατος και ευηπόληπτος πολίτης. Κάθε χρόνο το Κόμμα στέλλει τους εθελοντές του και παίρνουν την χρηματική μου εισφορά για τον έρανο γιατί όλα κι'όλα εγώ παραμένω ιδεολόγος. Η Άννα βέβαια λείπει πως αυτό είναι βλακεία αλλα τις ξέρετε τις γυναίκες. Ολο υπερβολή είναι.